

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2370/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Tamás Ildikó ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. Az indítványozók szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, XIII. cikk (1)–(2) bekezdését és 28. cikkét.
- [2] 2. Az indítvány alapjául szolgáló perben az indítványozók mint felperes és annak jogutódai jogalap nélküli gazdagodás címén kérték káruk megtérítését.
- [3] 2.1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozók ingatlanának egy részét - 1647 m² területéből 141 m² – kisajátítási eljárás keretében szerezte meg az alperes helyi önkormányzat (a továbbiakban: alperes) gyalog- és kerékpárút létesítése céljából.
- [4] A kisajátítási hatóság határozatában rögzítette, hogy a kisajátított ingatlanrész tekintetében a tulajdonosi jogokat az alperes gyakorolja, és az indítványozók részére a kisajátított ingatlanrészért - igazságügyi szakértői vélemény alapján - kártalanítási összeget állapított meg. Az alperes a kisajátítási hatóság határozatában megállapított kártalanítási összeget az indítványozók részére megfizette.
- [5] A kisajátítás érintette az ingatlan határvonalán húzódó kerítést is, mivel azt le kellett bontani és újból fel kellett építeni az új telekhatárra. Az indítványozók a kisajátítási eljárásban úgy nyilatkoztak, hogy igényt tartanak a kerítés bontási anyagára, ezért a kisajátítási hatóság a felépítmények közül a kerítéssel összefüggésben kártalanítási összeget nem állapított meg.

- [6] 2.2. Az indítványozók a kisajátítási határozat ellen keresetet terjesztettek elő a kisajátítási hatóság és az alperes ellen, amelyben kizárólag a kerítés bontása és újjáépítése költségének megállapítását kérték. A pernek a felek közös kérelmére megállapított szünetelése alatt az indítványozók és az alperes egyeztetési tárgyalásokat folytattak, melynek lezárásaként egy jegyzőkönyvet írtak alá, melyben rögzítették, hogy a kisajátított ingatlant az alperes részére birtokba adják. A jegyzőkönyvben az indítványozók vállalták, hogy a kerítés érintett szakaszának bontásáról és az új telekhatárra történő felépítéséről gondoskodnak és a munkálatok felmerült és számlával igazolt költségeinek megtérítése érdekében a kisajátítási hatósághoz fordulhatnak, kérve az alperes kötelezését azok megtérítésére. A megállapodásra tekintettel az indítványozók a keresetüktől elálltak és az eljáró bíróság a pert megszüntette.
- [7] A jegyzőkönyvnek megfelelő munkák elvégzése után az indítványozók kérték a kisajátítási hatóságot, hogy kötelezze az alperest a kisajátítással összefüggően felmerült számlával igazolt költségeik megtérítésére. A kisajátítási hatóság igazságügyi szakértőt rendelt ki, akinek a szakvéleménye alapján a kérelemhez képest 9,3 millió forinttal kisebb összegű kártalanítás megfizetésére kötelezte az alperest. Az alperes a határozat szerinti kisajátítási kártalanítási összeget az indítványozók részére megfizette.
- [8] 2.3. Az indítványozók a kisajátítási hatóság határozatának felülvizsgálata iránt pert indítottak. A keresetlevelet elkésztetten, igazolási kérelemmel nyújtották be, melyet mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság el-, illetve visszautasított, a benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria visszautasította.
- [9] 2.4. Az indítványozók ezután az alperessel szemben a megkötött szerződés teljesítésére kötelezés iránt terjesztettek elő keresetet, amelyben a korábban jegyzőkönyvbe foglalt megállapodás teljesítésére, és ezzel összefüggésben a kerítés áthelyezésével összefüggő, a kisajátítási eljárásban addig meg nem térült költségük megfizetésére kérték az alperest kötelezni. Az eljáró első- és másodfokú bíróságok az eljárást megszüntették, mert a szerződés teljesítésére irányuló kereset szempontjából ítélt dolognak minősítették a kisajátítási hatóság határozatát.
- [10] 2.5. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban az indítványozók újabb keresetükben a kerítés áthelyezésével összefüggő, a kisajátítási eljárásban addig meg nem térülő költségük – a kisajátítási eljárásban megállapított összeg és a kerítés kivitelezésének teljes költsége közötti különbség – összegében jogalap nélküli gazdagodásra való hivatkozással kérték marasztalni az alperest. Az elsőfokon eljáró Nyíregyházi Járásbíróság 5.P.20.724/2022/31. számú ítéletében az indítványozók keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a következőes bírói gyakorlat alapján a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján

nem bírálható el. Nem alkalmazható viszont a jogalap nélküli gazdagodás akkor, ha a követelésnek más, akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló jogcíme van. Ennek alapján megállapította, hogy az indítványozók a kártalanítási igényüket kizárólag a kisajátítási eljárás keretén belül voltak jogosultak érvényesíteni, ahogy azt a felek által aláírt jegyzőkönyv is tartalmazza.

- [11] Az indítványozók fellebbezése alapján eljáró másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [12] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, amelyben az első- és másodfokú ítéletet támadták.
- [13] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény I. cikk (1) – (3) bekezdését, XIII. cikk (1) – (2) bekezdését és 28. Cikkét.
- [14] Az indítvány szerint az ügyben eljáró bíróságok a jogalkalmazás során a Ptk. jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályát (6:579. §) nem annak céljával és nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték. Az indítványozók úgy látják, hogy a kisajátítási határozat elleni perorvoslat sikertelen benyújtása nem képezi akadályát annak, hogy a tulajdonosok jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesítsék az önkormányzattal szemben fennálló, az Alaptörvény védelme alatt álló jogos igényüket.
- [15] Az indítványozók álláspontja szerint a bíróságok határozatai a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás alapelvével szembe helyezkedve megsértették az Alaptörvény XIII. cikk (1) – (2) bekezdésében biztosított jogait.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtitkára az Abtv. 52 (1) és (1b) bekezdése alapján az indítványozókat hiánypótlásra hívta fel, mivel az indítvány nem felelt meg a határozott kérelem követelményének és nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az indítványozók a főtitkári levelet 2024. július 2-án vették át, az indítványkiegészítést 2024. július 30-án nyújtották be határidőben. Az indítványozók az indítvány-kiegészítésben lényegében megismételték az indítvány korábbi érvelését.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [19] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. ítéletét 2024. március 25-én vette át. Az indítványozók

alkotmányjogi panaszukat a jogerős döntéssel szemben 2024. május 22. napján, határidőben nyújtották be.

- [20] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt további követelményeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény I. cikk (1) – (3) bekezdését, XIII. cikk (1) – (2) bekezdését és 28. Cikkét]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvényellenességét és azokat semmisítse meg. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségüket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdésnek, valamint 28. cikkével összefüggésben nem felel meg annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], ezen alaptörvényi rendelkezések ugyanis nem tartalmazzanak Alaptörvényben biztosított jogot. {3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [31]; 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}
- [22] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti.
- [23] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1) - (2) bekezdésével összefüggésben megfelel e tartalmi feltételnek.
- [24] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [26] Az indítványozók szerint a tulajdonhoz való joguk azáltal sérült, hogy a tulajdonuk kisajátítására az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdésével ellentétesen nem teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett került sor. Ennek okát abban jelölték meg, hogy a kapott kártalanítás összege nem érte el a kisajátítással összefüggésben ténylegesen felmerült költségeiket.

- [27] Az indítványozóknak az az álláspontja, miszerint a tulajdonhoz való jognak az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt szabálya a kisajátításra vonatkozó alaptörvényi feltételeket figyelmen kívül hagyó elvonásával sérülhet, általánosságban igaz {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [16]}. A teljes kártalanítás meghatározása azonban – helyes értelmezés szerint – nem azt jelenti, hogy a kisajátítandó ingatlan értékét a kisajátítandó ingatlan tulajdonosa határozza meg, hanem ellenkezőleg: a kisajátítandó ingatlan forgalmi értékét – az erre irányuló eljárásban –, amennyiben arra szükség van, szakértő kirendelése útján kell meghatározni {3081/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben igénybe vettek igazságügyi szakértőt a közigazgatási határozat meghozatala előtt és a kisajátítási határozat kártalanítást megállapító része igazságügyi szakértői véleményen alapul. Amennyiben ennek összecszerűségét az indítványozók vitatták, azt közigazgatási perben támadhatták volna meg, de az erre rendelkezésre álló határidőt elmulasztották.
- [28] Az alkotmányjogi panasz tartalmilag a kisajátítási eljárásban megállapított kártalanítási összeg felülvizsgálatára irányul, amellyel az indítvány az eljáró hatóság és a bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja, vagyis a panasz nem alkotmányossági kérdésekre irányult.
- [29] Az eljáró bíróságok a támadott ítéleteikben részletesen megindokolták, hogy miért nem alkalmazhatók az ügyben a jogalap nélküli gazdagodás szabályai. Ezen érvek további vizsgálata olyan szakjogi, törvényességi kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – az eljáró bíróságok döntését nem bírálhatja felül.
- [30] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában foglalt követelményeknek ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)-(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró